Praatkruid

Informatieblad van IVN Veldhoven Eindhoven Vessem

Lente 2021

Bestuur

Voorzitter	Jos de Bruijn	06-37323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
Secretaris	Gerard Lijten	040-2540904	ivn.vev@gmail.com
		06-20771867	
Penningmeester	Paul Olijslagers	040-2541790	paholijslagers@onsbrabantnet.nl
Ledenadministratie	Paul Olijslagers	06-38485115	paholijslagers@onsbrabantnet.nl
Leden	Paméla Freriks	06-21206899	pamela.freriks@upcmail.nl
	Yvonne Joosten	0497-591765	y.joosten.yj@gmail.com
	Claudia Stoldt	06-41917390	claudia@detuinfluiter.com

Werkgroepen

Landschap en milieu	Rein Kieviet	040-2530168	reinkieviet@chello.nl
Natuurpaden	Dré Verhagen	040-2051929	dreoers@gmail.com
Cursussen	Jannie Landa	06-51403216	jannielanda1@gmail.com
Vogels	Heine van Maar	040-2534269	heine.vanmaar@planet.nl
Water	Tineke Lous	040-2544926	t.lous@hccnet.nl
Vlindertuin	José van Lieshout	040-2538271	josevanlieshout@kpnmail.nl
Documentatiecentrum	Harrie Kesseler	040-2532079	hpekesseler@gmail.com
Jeugd IVN	Heine van Maar	040-2534269	heine.vanmaar@planet.nl
	Etje Hendrikx	040-2300815	etjehendrikx@gmail.com
Wandelroute netwerk	Rien de Schipper	06-51579996	rien.de.schipper@gmail.com
Tentoonstelling	Etje Hendrikx	040-2300815	etjehendrikx@gmail.com
Scholenwerk	Marian Kesseler	040-2532079	kesselermj@gmail.com
Publiek en Publiciteit	Gerard Lijten	040-2540904	gerard.lijten@planet.nl
Planten	Eugenie Verstegen		eugenie.verstegen@gmail.com
Vleermuizen	Dré Verhagen	040-2051929	dreoers@gmail.com
KLE	Thea den Otter	040-2532913	tdenotter10@kpnmail.nl
Kinderdoe	Petra van Leeuwen	040-2114070	petravleeuwen@upcmail.nl
Communicatie	Leny Westeijn	040-8795005	ivn.vev.communicatie@gmail.com
Duurzaamheid	Ellen van Beek	06-24537008	ellen.vbk@gmail.com
Gebiedsbeschrijvingen	Jos de Bruijn	06-37323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
Insecten	Wil Janssen	040-2550242	wil_janssen@kpnmail.nl

IVN

Veldhoven Eindhoven Vessem

IVN Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid is een landelijke vereniging met plaatselijke afdelingen. IVN Veldhoven Eindhoven Vessem is zo'n afdeling met als werkgebied de gemeenten Veldhoven, Eindhoven en een deel van de gemeente Eersel (de kernen Vessem, Knegsel en Wintelre).
De afdeling is ontstaan door samenvoeging van IVN Veldhoven-Vessem en IVN Eindhoven in 2013 en heeft ca. 300 leden. Ons doel is om met onze activiteiten belangstelling te wekken voor natuur en milieu. Bovendien willen we de kennis bij het publiek hierover vergroten. Met diverse activiteiten zorgen wij voor bescherming en ontwikkeling van de natuur in ons werkgebied.

Lidmaatschap

Het lidmaatschap kost per jaar € 24,00. Huisleden (andere gezinsleden die op hetzelfde adres wonen) betalen jaarlijks € 5,-. Als (huis)lid krijgt u korting bij onze cursussen en kunt u deelnemen aan alle ledenactiviteiten. Jeugdleden betalen € 32,00 per jaar. U kunt ook donateur worden voor minimaal € 13,75 per jaar.
Scholen betalen een vaste contributie van € 40,00 per jaar.

D'n Aard

Ariespad 5, 5503 EZ Veldhoven 040-2549279
Beheer, onderhoud, reserveringen: Paul Olijslagers 06-38485115 of paholijslagers@onsbrabantnet.nl

Praatkruid

IVN Veldhoven Eindhoven Vessem - Lente 2021

Verandering?

Bij de landelijke IVN organisatie gaat het een en ander veranderen. Wellicht hebben jullie hier al wat van vernomen. De essentie is dat de huidige stichting (waarin de betaalde IVN krachten zijn ondergebracht) en de nationale vereniging weer worden samengevoegd. De historische argumenten om de betaalde krachten apart te zetten zijn kennelijk niet meer valide en men hoopt nu een eenvoudiger en slagvaardiger organisatievorm te bereiken. Bovendien waren er bij de financiers, met name Postcodeloterij en provincies de nodige vragen over de oude structuur. Die problematiek wordt nu opgelost.
Raakt dat ons?
Deze juridische samenvoeging heeft eigenlijk vooral impact op de beroepsorganisatie . Deze mensen komen in een andere juridische eenheid. Maar raakt het de lokale verenigingen en vrijwilligers ook?
Formeel zeker niet. Hier en daar is er op lokaal niveau wel enige bezorgdheid dat IVN-landelijk naar een strakkere formule wil toegroeien waardoor de vrijheid van handelen van de lokale verenigingen zou kunnen worden beperkt. Dat willen we natuurlijk niet. Uitgangspunt echter, ook van de reorganisatie, blijft dat de lokale verenigingen autonoom blijven. Dat is als expliciet uitgangspunt benoemd. Het bestuur zal daarop steeds alert blijven.
Overigens meen ik dat de hierboven genoemde samenvoeging als zodanig geen verandering betekent voor onze vrijheid. Uiteindelijk blijft ook nu de Landelijke Raad, waarin alle lokale verenigingen vertegenwoordigd zijn, het hoogste besluitvormende orgaan.
Geen zorgen dus, meen ik.

Dan nog even iets heel anders. Deze winter heb ik nog meer dan normaal kunnen genieten van het leven in mijn achtertuin. Niet alleen van de vogels maar dit jaar ook van opvallend aanwezige en actieve eekhoorns. De kerstman had namelijk een eekhoornvoederkastje gebracht en dat blijkt dus echt een aanrader. Schitterend om te zien hoe handig en onderzoekend die beestjes zijn. Genieten.

Jos de Bruijn

Inhoud

4 Bever in Eindhoven
4 Moestuinzaden
5 Feneologie
5 Bestuursmededelingen
6 Voorjaar
7 Houtsnip
7 Scholenwerkgroep
8 Een vogeljaar
9 Stoepkrijten
10 De natuurtuin
11 De Klotputten

Foto's voorpagina,
José van Lieshout

Colofon
IVN Veldhoven Eindhoven Vessem
http://www.ivn.nl/vev
e-mail: ivn.vev@gmail.com
Bank: NL33 INGB 0000 3920 82

Het Praatkruid is een uitgave van IVN Veldhoven Eindhoven Vessem. Het verschijnt vier keer per jaar, ieder seizoen een nieuw Praatkruid.

Redactieadres:
Dreef 42 5504 LC Veldhoven
E-mail: paholijslagers@onsbrabantnet.nl

FSC www.fsc.org MIX Papier van verantwoorde herkomst FSC® C017135

Bever in Eindhoven

FRANS HIJNEN

In november 2017 is er een rapport uitgebracht met de naam: “Bevermonitoring Dommeldal” door J. v. Kessel. Hierin worden de zaken met betrekking tot de ontwikkeling van de bever in de Kempen maar ook in Eindhoven uiteengezet.
Sinds 2016 is de bever ook steeds meer in beeld in onze regio en in 2017 is er een bever gespot in het noorden, wijk de Luytelaar, maar ook in het zuiden van Eindhoven, de Klotputten. In 2018 en 2019 zijn de eerste burchten gesignaleerd o.a. langs de Dommel achter landgoed Soeterbeek van Smits van Oyen.
In 2020 zijn er jonge bevers gesignaleerd in de Dommel ter hoogte van de High Tech Campus.

Het was dus maar een kwestie van tijd of er zou een bever gaan zoeken rond het centrum van de stad.
Een maand of vier geleden zag ik langs de Dommel, ter hoogte van de onderdoorgang van het spoor aan de Stationsweg, knaagsporen van een bever.
Na nog wat speurwerk, de weken erna, bleek dat hij ook regelmatig actief was langs de Dommel, ter hoogte van het TU/e terrein. Ook daar moesten wat wilgen het ontgelden.

Door een project met wildcamera's waarin we, Albert Krielen en ik, participeerden, hadden we de mogelijkheid van de plaatsing van een wildcamera.
In het weekend van 11 december 2020 kwam de bever mooi in beeld. Deze bever bleek bovendien erg herkenbaar door een hap uit de staart, dit maakt het makkelijk om te zien of er een partner bij komt. Inmiddels hebben we met dezelfde wildcamera ook een bever vastgelegd in de Dommel bij de Genneper Parken. De “beverdichtheid” neemt dus snel toe.

De bever is één van de doelsoorten of gedroomde soorten voor laaglandbeek de Dommel.
Het zou toch mooi zijn als we de bever in de stad, bijvoorbeeld bij de TU/e, een plaatsje konden geven. Inmiddels is gebleken dat men op de TU/e de bever omarmt en hem, door beheersmaatregelen, de ruimte geeft.
We hebben het vaak over het verhogen van de biodiversiteit in de stad, dus ik zou zeggen: een mooie kans en uitdaging.

Moestuinzaden

MARIAN KESSELER

Afgelopen november kreeg de scholenwerkgroep van IVN VEV van het natuur- en milieueducatienetwerk de vraag om bij de scholen de interesse te peilen betreffende een gratis pakketje zaden, waarmee ze met de kinderen een moestuintje konden aanleggen.
Rijk Zwaan, een groentenveredelingsbedrijf, stelde de zaden beschikbaar om zoveel mogelijk kinderen kennis te laten maken met moestuinieren en met gezonde groenten.

Het zijn pakketten met 10 zakjes met duizenden zaden van snijbiet, radijs, kropsla, tomaat, broccoli, romaine, rode biet, prei, spinazie en worteltjes. Op de zakjes staan de gewasnaam, de verpakkingsdatum en een link naar de webpagina met uitgebreide informatie over de zaden en tips voor de moestuin. Het pakket bevat ook een boekje met informatie en tips
Een tiental scholen reageerde positief op onze vraag. Inmiddels zijn de pakketjes op de scholen afgeleverd.
We wensen de scholen veel plezier en succes met het zaaien en oogsten!

Fenologie

DRé VERHAGEN

Zwaluwen verschijnen als ook hun voer er weer is

Alles op zijn tijd
Veel gebeurtenissen in de natuur verlopen volgens een vast patroon en tijdschema. De uitdrukking "In mei leggen alle vogels een ei, behalve...." is bekend en zo zijn er vele. Bij elkaar geeft zo'n verzameling volkswijsheden een mooi beeld van de gebeurtenissen, die zich het jaar rond afspelen. De wetenschap die zich bezig houdt met deze biologische kalender heet fenologie.
Weer en klimaat hebben grote invloed op de levende natuur. Levende wezens hebben een ingebouwde klok, die hun gedrag stuurt. Trekvogels "weten" wanneer zij op pad moeten gaan. Over het hoe en waarom van de ritmes en de weersinvloeden daarop is nog lang niet alles bekend. Er zijn drie verklaringen.
De eerste zegt, dat gedrag en instinct zijn ontstaan door overerving en natuurlijke selectie. Een muis moet zijn voedsel niet te vroeg of te laat op de dag gaan zoeken, want dat is levensgevaarlijk. Alleen muizen met een ingebouwd uurwerk overleven en planten zich voort, de rest eindigt als prooi.

Een tweede verklaring is, dat het gedrag is aangeleerd. Ook bij de mens werkt dat! Als het voor het eerst in het jaar begint te sneeuwen, worden kinderen heel opgewonden, omdat zij geleerd hebben, dat je met sneeuw leuke dingen kunt doen. Velen voelen voorjaars- en vakantiekriebels; anderen worden in het najaar somber, of verheugen zich juist op de kleurenpracht van de herfst en de feestdagen in december.
Tenslotte wordt beweerd, dat het gedrag wordt gestuurd door kosmische prikkels. Zonnevlekken, maanstanden, kosmische straling, elektromagnetische velden en dergelijke zouden invloed hebben.

Knoppen en bloemen komen pas tot ontwikkeling na voldoende uren licht en warmte. Foto: Dré Verhagen

Veel verschijnselen in de natuur lijken dus volgens een vast patroon te verlopen, maar er zijn wel degelijk veranderingen te zien. In 2001 werd in Wageningen een internationale conferentie over fenologie gehouden met als thema de gevolgen van de klimaatsverandering. Wetenschappers uit meer dan twintig landen wisselden daar ervaringen uit over de wereldwijde klimaatsverschuivingen en de gevolgen daarvan.

Je vindt de fenologie toegepast in diverse almanakken, waarvan de Enkhuizer Almanak de bekendste is. De biologisch-dynamische landbouw gebruikt de Zaaikalender van Maria Thun om de gunstigste zaaitijdstippen vast te stellen. Ten behoeve van hooikoortspatiënten is er de Allergiekalender en bijbehorende waarschuwingen. Allerlei "weerboeren" en weerprofeten doen voorspellingen, die zij menen af te kunnen leiden uit het gedrag van planten en dieren.
Er zijn heel wat mensen, die voor zichzelf of in verenigingsverband gegevens verzamelen en vastleggen over natuurverschijnselen. Vooral rond vlinders en vogels zijn hele onderzoeksprojecten opgezet. Er bestaat zelfs een heuse fenologiewedstrijd! Grote natuurorganisaties als Vogelbescherming Nederland, RAVON (reptielen, amfibieën en vissen) en de Vlinderstichting verzamelen al jarenlang gegevens, daarbij geholpen door duizenden vrijwilligers.
Maar ook vele enthousiaste natuurliefhebbers houden voor zichzelf een natuurkalender bij. Het is leuk om te doen en geeft je na een aantal jaren een schat aan gegevens.

Bestuurs mededelingen

YVONNE JOOSTEN

Waar vorig jaar nog een stukje in het Praatkruid stond om me voor te stellen als nieuw bestuurslid, wordt dit een stukje om te vermelden dat ik heb besloten om vroegtijdig met het bestuur te stoppen. Het afgelopen jaar is uiteraard voor iedereen anders verlopen dan voorzien en dat heeft ook impact gehad op het IVN, op mezelf en op die combinatie. Genieten van de natuur en daarvoor iets willen betekenen, dat blijft. De tijd zal uitwijzen hoe zich dat zal vormgeven. Ik wens het bestuur veel succes en hoop op een beter jaar.
Groetjes Yvonne

Voorjaar

JANNIE LANDA

Goudhaantjes en koningin hommel in februari
Deze februarimaand hoorde ik goudhaantjes en kramsvogels op de Stratumse Heide in Eindhoven. Voor wie dit gebied niet kent zou ik zeggen: ga het ontdekken. Zet de auto op de parkeerplaats bij het Rendierveld en al snel kom je bij het Kannunikensven. Elk jaargetijde zijn er in dit bos met restjes heide verrassingen te zien en te horen, al moet ik zeggen dat het aantal loslopende honden deze winter wel heel erg hoog was, maar dat terzijde. Als je met de fiets bent, kun je een wandeling in dit gebied ook beginnen op het einde van de Heezerweg. Ik kan vogelgeluiden echt niet goed uit elkaar halen, maar bij goudhaantjes is het niet moeilijk. Je ziet ze vaak samen en hebben een pieperig geluid. Deze kleinste vogeltjes zijn ook helemaal niet schuw. Ik zag ze bij een groep naaldbomen.

Goudhaantje (Foto Gerard Lijten)

Heel bijzonder In het Stratumse bos zijn de stuifheuveltjes die hier zijn ontstaan in de laatste ijstijd. Toen er flink wat sneeuw lag in februari, waande je je op vakantie in Eindhoven, zeker als er opeens een langlaufer opdoemt. Vanuit de Stratumse Heide loop je zo het natuurgebied Gijzenrooise zeggen in. Wat een feest om dit agrarische cultuurlandschap te zien, met nog kleine kavels, afgezet met heggen van meidoorn. Ik kom er graag. De waarde van de natuur is bovendien dat er nog veel natte delen zijn, waar het beheer is gericht op behoud en versterking van natuurwaarden. Je kan de blauwe paaltjesroute volgen en dan kom je langs Riel of je gaat gewoon wat dwalen en een beetje verdwalen, want er lopen veel voetpaden door het gebied zodat je niet snel bent uitgekeken.
Er was een groep van zo'n 12 blauwe reigers aan het nestelen, maar tijdens de sneeuwtijd zag ik ze niet. Terwijl je glibbert over ijs en sneeuw komen vooral de nieuwsgierige roodborstjes dichtbij.
En dan opeens, een week later op 20 februari is het warm; nu al rokjesdag? Een nieuw hogedrukgebied maar nu met wind uit het zuiden in plaats van uit het oosten en de wereld ondergaat een metamorfose.

Vandaag nog een maand voor de lente begint, mijn eerste citroenvlindertje van dit jaar. Lieveheersbeestjes en vuurwantsen komen tevoorschijn. Mijn tuin staat bomvol bonte krokussen. Als je er een paar hebt geplant, wordt je tuin na jaren een krokustapijt en dat is geen straf. Toen er nog sneeuw lag zag je de paarse puntjes al door de sneeuw piepen, daarna met het dooien lagen ze slapjes uitgeteld ter aarde. Maar vandaag na een paar uur zon hebben ze zich uitgestrekt en bieden ze bijna exotisch hun meeldraden aan.

Vuurwants (Foto Gerard Lijten)

Ik kijk naar dit krokusspektakel in mijn tuin en probeer de menselijke geluiden buiten te sluiten: de eerste motor die iemand laat loeien of een schuurapparaat met een geluid alsof ik bij de tandarts ben. Mensen komen ook uit hun winterslaap.
Dan zie ik de eerste bijen. Ze lijken nog wat onzeker en ongericht, maar hebben wel al veel stuifmeel aan hun lijf hangen. Met mijn krokussen heb ik hun dag goed gemaakt en zij de mijne.
Een dag later, ja hoor, koningin hommel dient zich aan. Ze moet na een winterslaap ergens uit een holletje zijn gekropen en heeft dringend nectar en eiwit nodig om eitjes te leggen, misschien in een molshoop of een verlaten muizennest. Het sperma heeft ze de hele winter bewaard, stoer toch? Het speenkruid heb ik nog niet zien bloeien, maar mijn narcissen komen er al aan en dat zijn ook goede hulptroepen voor mijn kleine tuingasten.

Houtsnip

SASKIA VERBERNE

Voor sommige vogels moet je wat meer je best doen om ze te zien te krijgen dan voor andere. De houtsnip is er zo een. Een vrij algemene, maar verborgen levende bosvogel, met een perfecte camouflage. In de ruim 20 jaren dat ik vogelaar ben, had ik ze al wel enkele keren gezien, maar alleen vliegend. In baltsvlucht, tijdens vakanties op Ameland en in Schotland, of vlak voor mijn voeten wegvluchtend op de Strabrechtse Heide toen ik even buiten het pad liep. Het geluk er eentje op de grond te zien had ik nog nooit gehad...tot 12 februari dit jaar.

Een sneeuwdek maakt de kans een houtsnip te ontdekken wat groter, doordat ze dan meer opvallen. Dus nu we ineens weer eens een ouderwetse winter hadden, besloot ik mijn geluk te beproeven. Na twee tevergeefse pogingen in voorgaande dagen, ging ik voor de derde keer op pad.

Genietend van de krakende sneeuw onder mijn voeten, en de sprookjesachtig besneeuwde, Scandinavisch aandoende omgeving, speurde ik de grond onder de bomen, takken en struiken af. Ik had al een eind gelopen en gezocht, toen ik bij een klein, niet bevroren stroompje wat zag bewegen. Met één blik door de kijker wist ik: Jaaa, een houtsnip! Ik zette snel mijn camera aan, maar daar wachtte hij niet op en hij vloog weg, direct gevolgd door een tweede #?@**!

Een poosje wachten tot ze misschien terugkwamen leverde niks op, behalve een loopneus en ijskoude handen, dus ik besloot door te lopen. Na nog een uur in de snijdende oostenwind, waarin een snelle ontmoeting met een waterral in de sneeuw (ook heel leuk!) en een overvliegende houtsnip om me te pesten, draaide ik maar weer om. Ik had het gevoel dat ik toch nog een keer op die plek moest gaan kijken.

Terug bij het bewuste watertje liep ik heel voorzichtig tot waar ik goed zicht had en keek opnieuw met de verrekijker het stroompje af. En ja: er zat er weer een! Rustig foeragerend, dus ik kon hem goed bekijken. Wat een geweldige vogel! Hij stond mooi in de laagstaande zon, maar zijn subtiel getekende verenpak in allerlei schakeringen bruin deden hem nagenoeg wegvallen tegen het slik en de onbesneeuwde bladeren. Snel maakte ik enkele foto's en sloop ietsje dichterbij. De houtsnip stond nu wat beter in het zicht, met wat sneeuw op de achtergrond en poseerde voor nog een paar plaatjes. Ademloos heb ik nog even staan genieten om hem daarna met rust te laten.

Helemaal opgewarmd en nagenietend vervolgde ik mijn wandeling terug naar de parkeerplaats. Dit was een van die waarnemingen die me altijd bij zullen blijven!

Scholen werkgroep

MARIAN KESSELER

Normaal gesproken presenteert de scholenwerkgroep in het voor- en najaar haar nieuwe basisschoolprojecten in d'n Aard. Vanwege de coronamaatregelen kan ook de komende bijeenkomst van eind maart niet doorgaan.
Afgelopen september hebben we de scholen onze twee nieuwe projecten gestuurd. Half maart zullen de contactpersonen van de scholen beide projecten nogmaals per mail ontvangen.
Voor groep 1-4: Wij gaan op ontdekkingsreis, voor groep 5-8: Groei mee met je boom.
Deze projecten zijn het hele jaar door te gebruiken. Er kan op elk moment mee gestart worden.
Beide projecten zijn rondom de school uit te voeren als er bomen in de buurt zijn.
Voor de kinderen van groep 1 -4 is een ontdekkingstocht uitgewerkt om het hele jaar door te gebruiken. Met hun ogen, oren, neus en handen kunnen kinderen heel veel gewone, leuke en bijzondere dingen in de natuur ontdekken en beleven.

De leerlingen van groep 5-8 kiezen per tweetal of een groepje een boom in de buurt van de school. De kinderen gaan waarnemingen doen aan de boom. Het is handig als er regelmatig in de klas een 'boommoment' is, waarop de kinderen hun verhalen over hun boom kwijt kunnen. Met behulp van werkbladen en zoekkaarten komen de kinderen steeds meer te weten over hun boom.
Op onze website ivn.nl/vev vindt u ook al onze andere projecten. Voor vragen over de projecten kunt u altijd contact met ons opnemen. (ivn.vev@gmail.com)

Een vogeljaar

HEINE VAN MAAR

In het najaar kijken we als vogelgroep terug op het afgelopen seizoen en maken een planning voor het nieuwe vogeljaar. Welke excursies bevielen goed en houden we in het programma en welke nieuwe plekken zijn leuk om te bezoeken. Van ons programma in 2020 is niet veel terecht gekomen. Zo hadden we ook 2 weekenden gepland. Het enige dat we er aan over gehouden hebben is een voucher, tsja. Toch hebben we onze broedvogelinventarisatie, die we ieder jaar houden, door laten gaan. Je zoekt de niches in de geldende beperkingen en met twee personen buiten was mogelijk.

IJsvogel (Foto Gerard Lijten)

In kleine groepjes trokken we er op uit. In 2020 naar de Veldhovense Dommelbeemden bij de Nagelmekerseweg en ook nog voorbij de Volmolen in het Keersopdal. En dat was weer genieten alsof er geen beperkingen van kracht waren. We moeten het toch zeggen aan de niet-vogelaars onder jullie: je mist zo veel en het is zo ontspannend. Neem nou het tijdstip van opstaan: 5 uur 's ochtends bijvoorbeeld. Zo relaxed. En dan te voet door het kniehoge natte gras langs de Dommel ploeteren en tussen de verbaasde koeien doorlopen. Na een kwartier ben je doorweekt. Maar dan luisteren naar het vogelconcert. Boomklever, boomkruiper, zwartkop en tjiftjaf strijden om de zuiverste fluittoon. En daar een spechtenroffel? Is het de kleine of de grote of misschien een middelste bonte, die zich hier al gevestigd heeft? Aan ons de klus om iedere apart zingende of roffelende vogel te noteren. Na zo'n drie uur luisteren hebben we ongeveer 200 stippen op de kaart gezet. Ondertussen komt de zon stralend op en drogen onze broeken weer. Een steenmarter schiet voor onze voeten weg, er rennen hazen door het weiland.

Enkelen van ons hadden het geluk de bever zwemmend in de Dommel voorbij te zien komen. Zoals je misschien weet is de hele Dommel al bevolkt met bevers. Vlak boven Dommelen bevindt zich een burcht in de Keersop met 2 dammen en in Eindhoven heb je er één in de Klotputten.

Voor ons als vogelaars blijft er uitdaging, steeds leer je bij. Hoor je die verdraaid lastige grauwe vliegenvanger en waar zit ie dan? Ieder voorjaar ook moeten we er weer inkomen. De één zoekt even naar het verschil tussen bosrietzanger en spotvogel, de ander ploetert op tuinfluiter en zwartkop. Voor ieder een eigen challenge, dat maakt het zo leuk, je kunt steeds op eigen niveau aansluiten.

Kleine karekiet (Foto Gerard Lijten)

Het rapport was in november klaar en hebben we inmiddels aangeboden aan de gemeente Veldhoven en Natuurmonumenten. Het staat op onze site. Het resultaat mag er zijn: de beekdalen van de Dommel en de Keerop blijken heel vogelrijk en de hoeveelheid soorten neemt toe. Dan kun je denken aan zo'n 60 verschillende soorten. Wat helaas ook opvalt is dat de akkers en weilanden naast deze natuurgebieden inmiddels vrijwel leeg zijn. Geen vogel meer te bekennen. Een enkele kievit probeert het nog maar wordt 7 keer in zijn broedseizoen gestoord door een veldbewerking.

Tot slot een paar mooie uitschieters uit onze inventarisatie: in mei een paartje wespendieven boven ons, spelend met elkaar in de lucht en van plan zich te vestigen. Een zwarte wouw die voorbijkomt en de vraag oproept of die zich misschien gaat settelen de komende jaren. Misschien zijn het jongen van het nest in de Valkenswaardse visvijvers die op zoek zijn naar een oude populier om te settelen? En de jodelende wielewaal, niet veel te horen, maar hij is er wel. Sommige bosgedeeltes worden door een houtzaaggroep uitgedund. De jaren daarna ontwikkelt de ondergroei met vlier, meidoorn en Gelderse roos zich uitbundig. Daar profiteren enkele soorten van zoals matkop, spotvogel en goudvink. Inmiddels is het maart.

We inventariseren nu een ander gebied op verzoek van Mari de Bijl van Brabants Landschap. Het is het heggenlandschap Gijzenrooi en de Stratumse Heide. Heel leuk is de samenwerking met IVN Geldrop en de KNNV Eindhoven. Het voorjaar kan niet snel genoeg komen. Dat zullen jullie met me eens zijn. Kijk voor ons rapport op de site en als je een keertje meewilt, dat kan. Voorlopig even niet, maar later vast.

Stoepkrijten

KNNV

Stoepkrijten, je ziet het veel in coronatijd, als communicatiemiddel of steun aan de zorg.
Botanisch stoepkrijten is een activiteit die je individueel in coronatijd kunt uitvoeren om aandacht voor de natuur te vragen. In juni werd er door diverse kranten aandacht aan besteed en ook in Engeland (pavement chalking) en in Frankrijk (sauvages de ma rue) is het al razend populair.
De kennis over stoepplantjes is te vinden in een plantengids of door gebruik te maken van een App als Obsidentify of Plantnet. De hortus van Leiden geeft een poster uit met 52 namen en foto's van stoepplantjes. Ter inspiratie is bij dit bericht de lijst van op die poster genoemde plantjes opgenomen en een lijstje van plantjes gevonden bij een excursie in Leeuwendaal, een wijk van Rijswijk. Even Googlen en je vind een foto bij de plantennaam. Als je er dan nog niet uitkomt is Wim van der Ven via het mailadres stoepkrijt@wimvdven.nl bereid om een naam te verbinden aan een foto van een stoepplantje.
Alleen nog een krijtje in je zak steken als je gaat wandelen en je kunt aan de slag! Een kwast of borsteltje is ook handig om de stoep rond de geselecteerde plant een beetje te fatsoeneren. Gladde tegels laten zich beter beschrijven dan ruwe. Schoolbordkrijtjes zijn tegenwoordig minder makkelijk te kopen dan geheugenkaarten, maar de Hema heeft kleine emmertjes en bij Toychamp (speelgoedwinkel in de Hurk) verkopen ze origineel schoolbordkrijt. Wellicht kunnen andere speelgoedwinkels je ook voorzien. Veel plezier!

Lijst met een aantal stoepplantjes, uitgegeven door Hortus botanicus Leiden.

Madelief	Herderstasje	Straatgras
Klein kruiskruid	Kleine veldkers	Vroegeling
Vogelmuur	Kleine zandhoornbloem	Paarse dovenetel
Klimopereprijs	Gewone reigersbek	Gehoornde klaverzuring
Paardenbloem	Veldereprijs	Zandraket
Kluwenhoornbloem	Winterpostelijn	Heermoes
Hondsdraf	Kandelaartje	Zachte ooievaarsbek
Kleine varkenskers	Smalle weegbree	Liggende vetmuur
Gewone raket	Duizendblad	Bergbasterdwederik
Muurfijnstraal	Kleine ooievaarsbek	Muursla
Muurpeper	Stinkende gouwe	Speerdistel
Canadese fijnstraal	Robertskruid	Vijfvingerkruid
Gewone melkdistel	Glad vingergras	Straatliefdegras
Gewoon biggekruid	Hertshoornweegbree	Zwarte nachtschade

De natuurtuin

DRé VERHAGEN EN RIEN DE SCHIPPER

Een tuin vol variatie past bij luie tuiniers
Nederlanders houden van hun tuin. Ze zijn kampioenen in het schoffelen, wieden, knippen, zagen en paadjes aanleggen. Van die tegelpaadjes waar geen sprietje groen tussen de voegen mag staan. De laatste tijd zie je gelukkig veel meer leuke, wat verwilderde tuinen waar de natuur wel iets te zeggen heeft.
Rommel?
Toegegeven, in een natuurtuin staan niet alle plantjes in het gelid. De bloemen staan overal en niet alleen in borders. Zet het grasveld maar lekker vol met bloemen, die zich ook mogen uitzaaien. Wat te denken van een tuin waar in de zomer tientallen prachtige vlinders rondfladderen. Waar kool- en pimpelmezen broeden, waar de merel zijn jongen grootbrengt en de winterkoning een nest maakt? Daar is niet veel voor nodig. Er moet vooral veel voor gelaten worden. Ruim de boel maar eens niet zo goed op en wied de onkruiden niet meteen, als ze de kop opsteken.
Wat het opruimen van al die uitgebloeide planten betreft: laat ze maar staan. Past dat niet, verzamel dan de dode stengels op een grote hoop. In de bloemstelen brengen een groot aantal insecten de winter door, zoals oorwormen. Ze kruipen graag weg in nauwe spleten en holle stengels. De vrouwtjes leggen hun eieren in een holletje in de grond. Ook een bloempot gevuld met wat stro en droog blad en omgekeerd in een struik gehangen, geeft hen een goede nestgelegenheid. Het zorgzaam oorwormenvrouwtje likt haar eieren tegen het uitdrogen en als de kleine oorwormpjes eenmaal zijn geboren,worden ze door moeder bewaakt.
Soms groeien bomen en struiken al te uitbundig en moet er gesnoeid worden. Leg de takken, een beetje uit het zicht, op een hoop. Gooi er afgevallen blad bij en de egel heeft een pracht van een winterverblijf. Er scharrelen heel wat egels in de schemering rond in stadstuinen.

Een beetje hulp
Alle dieren in de tuin zijn geholpen door niet meer op te ruimen dan noodzakelijk is om zelf door de tuin te kunnen lopen en er te zitten. Een slordige stapel houtblokken, stenen of dakpannen geeft schuil- en nestgelegenheid voor allerlei dieren. Hetzelfde kan ook met wat bloempotten die ondersteboven half zijn ingegraven of gewoon tussen de planten op de grond gezet. Van nestkastjes hebben vogels het hele jaar plezier. Ze gebruiken het niet alleen om er hun nest in te maken, maar ook als beschutte slaapplaats in koude winternachten. Met weinig moeite wordt een tuin een dierenparadijs.

Een natuurlijke tuin met een bankje om op een zonnige dag te zitten en te kijken, dat is het wel. Een beetje lui zijn en genieten van de tuin. Het lui zijn moet wel in het najaar beginnen. Geen grote winterbeurt voor de tuin, laat de resten maar staan.

Natuurtuin (Foto José van Lieshout)

De Klotputten

WANDELING IN HET ZUIDEN VAN EINDHOVEN

De naam Klotputten suggereert dat ter plekke vroeger turf is gestoken.
Vanaf de groenschool aan de Locatellistraat, voor de brug over de Dommel rechtsaf over het fietspad.
Over de brug van het Afwateringskanaal volgen we het pad langs de Dommel, dit Afwateringskanaal is eind jaren ’30 uit de vorige eeuw gegraven als een verbinding tussen de Dommel, de Gender en het Beatrixkanaal in het noordwesten van de stad Eindhoven (gegraven tussen 1930 en 1940).
De Gender die voorheen de stadsgracht van water voorzag voor drinkwater, spoelwater en bluswater, werd steeds meer gezien als een belemmering. Met de afwatering van de Gender op dit Afwateringskanaal werd voorkomen, dat het water uit de Gender voor overstromingen zou kunnen zorgen in het stadscentrum.
We komen even verder aan een goot waterbekken, waar het zand kan bezinken; het voorkomt dichtslibben van de rivier in de stad zelf.
Een deel van de Klotputten is ingericht als een wandelpark met een grote recreatieplas en een gevarieerd en vogelrijk loofbos. Verder liggen er natte hooilandjes met o.a. pinksterbloem, rietruigten en amfibieënpoelen.

In de Klotputten staan veel berken, eiken, grauwe wilgen, zwarte elzen en populieren. Ook rietruigten maken deel uit van het gebied. Van de struiken heeft de lijsterbes op enkele plaatsen een bedekking van ongeveer 70% en in het voorjaar zijn er veel pinksterbloemen te vinden. In poelen en vervallen sloten verspreid over het terrein leven amfibieën, met als bijzondere soort de Alpenwatersalamander. Er komen in dit gebied ook veel struweel- en weidevogels voor.
Men heeft in 2008 een stuk hermeandering uitgevoerd om de rechtgetrokken Dommel weer een natuurlijker aanzien te geven.

In het stadsdeel Gestel in zuidwest Eindhoven ligt de wijk Oud Kasteel, vernoemd naar het oude kasteel van Blaarthem. In de 14e eeuw bestond het kasteel al en het werd gemoderniseerd omstreeks 1780, maar aan het einde van 19e eeuw is het afgebrand waarna het in 1914 werd gesloopt.
Vandaar ook het bijbehorende winkelcentrum Kastelenplein. Ook de meeste straatnamen verwijzen naar Nederlandse kastelen. In de wijk Oud Kasteel liggen de buurten Genderbeemd, Hanevoet en Ooievaarsnest. De buurt is vernoemd naar een 15e eeuwse boerderij die hier stond. De boerderij is omstreeks 1970 gesloopt omdat het moest wijken voor nieuwbouw.

Even voor het grote viaduct van de snelweg zien we een installatie die het met de Dommel aangevoerde drijvend vuil, gras, takken en dergelijke tegenhoudt en automatisch uit het water haalt.
En dan komen we bij Knooppunt De Hogt. Een enorme constructie die de A2 met de A67 verbindt. Sinds enige jaren is dit knooppunt vernieuwd, waardoor 100 000 m2 vrijgemaakt is voor natuur.
Natuurmonumenten heeft voor aanpassing van de Dommel en de bijbehorende bermbegroeiing gezorgd. Een kleurrijk geheel.

Via De Hogt keren we onder de snelweg door – zie alle zeven achter elkaar liggende viaducten – naar het waterwingebied terug.

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas
postnl
www.editoo.nl

Beleef de natuur

Deze foto is genomen op een wat mistige dag. In de middag kwam de zon toch nog tevoorschijn, met dit mooie effect. Het is hier in Eindhoven op de Stratumse Heide. Veroniek van Kan.

Mijn opname van dit stilleven in mijn tuin. Het leven staat nu stil en geeft rust. Er is in deze tijd ook veel schoonheid te zien als je het maar wilt zien. Erie Greefhorst